

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра виробничого та інвестиційного менеджменту

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан
гуманітарно-педагогічного факультету
Інна САВИЦЬКА
« _____ » _____ 2023 р.

« СХВАЛЕНО »
на засіданні кафедри виробничого та
інвестиційного менеджменту
Протокол № 8 від «18» квітня 2023 р.

В.о. завідувач кафедри
Марина ДЄЛІНІ

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОП «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»
Гарант ОП
Сергій БІЛАН

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СВІТОВА ЕКОНОМІКА І ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІ ЗВ'ЯЗКИ УКРАЇНИ»

спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
освітня програма «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
Факультет (ННІ) Гуманітарно-педагогічний
Розробники: професор, д.е.н., професор Попова О.Л.
(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Київ – 2023 р.

1. Опис навчальної дисципліни
«СВІТОВА ЕКОНОМІКА І ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІ ЗВ'ЯЗКИ
УКРАЇНИ»

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, світний ступінь		
Освітній ступінь	бакалавр	
Спеціальність	291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»	
Освітня програма	Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	немає	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	4-й рік навчання	
Семестр	8	
Лекційні заняття	13 год.	
Практичні, семінарські заняття	26 год.	
Лабораторні заняття	0 год.	
Самостійна робота	81 год.	
Індивідуальні завдання	0 год.	
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента	3 год. 6 год.	

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Під час вивчення даного курсу особлива увага буде приділена функціональній та суб'єктній специфіці міжнародної сфери господарювання, провідним тенденціям глобалізації, регіоналізації, розвитку відкритих економік, а також участі в цих процесах України.

Метою засвоєння навчальної дисципліни є:

- а) ознайомлення з сучасною економічною системою України;
- б) вивчення структурної та територіальної організації економіки України;
- в) вивчення структури національної економіки та зовнішньоекономічних зв'язків України на сучасному етапі розвитку світової економіки та в умовах глобалізації світового господарства, поглиблення міжнародних інтеграційних процесів

Відповідно до визначених предмету *і мети вирішуються такі завдання:*

- ✓ дослідити умови розвитку та функціонування національної економіки України, фактори впливу на її формування у взаємозв'язку і формуванням зовнішнього економічного сектору;
- ✓ вивчити теоретико-методичні основи зовнішньоекономічних зв'язків, умови та фактори формування та розвитку зовнішньоекономічних зв'язків України; ознайомитися з сучасною зовнішньоекономічною політикою країн та системою регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні;
- ✓ провести аналіз експортно-імпортової діяльності, охарактеризувати особливості географічної та товарної структури зовнішньої торгівлі України товарами та послугами, виявити країни, з якими Україна має найтісніші зовнішньоторговельні зв'язки;
- ✓ охарактеризувати інвестиційні зв'язки України з іншими країнами світу та показати їх значення для розвитку економіки держави;
- ✓ окреслити проблеми та перспективи інтегрування економіки України у світове господарство.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в сфері міжнародних відносин, суспільних комунікації та регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності держав, міжнародних взаємодій між державами, міжнародними організаціями та недержавними акторами, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов та передбачає застосування теорій суспільних наук та спеціальних наукових методів дослідження проблем міжнародних відносин.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі і знань про природу і суспільство, та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового образу життя.

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК13. Здатність бути критичним і самокритичним.

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК3. Здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.

СК5. Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав.

СК8. Усвідомлення національних інтересів України на міжнародній арені.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН3. Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.

ПРН4. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.

ПРН9. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.

ПРН11. Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні.

ПРН15. Розуміти та застосовувати для розв'язання складних спеціалізованих задач міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо.

ПРН16. Розуміти та відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності.

3. Програма та структура навчальної дисципліни
-повного терміну денної (заочної) форми навчання.

Змістовий модуль 1.

**ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ
ЗВ'ЯЗКІВ**

Тема 1. Зовнішньоекономічні зв'язки України: сутність, особливості та суб'єкти

Зовнішньоекономічні зв'язки. Фактори формування зовнішньоекономічних зв'язків: внутрішні, зовнішні. Функції зовнішньоекономічних зв'язків. Суб'єкти та об'єкти зовнішньоекономічних зв'язків. Форми реалізації зовнішньоекономічних відносин.

Принципи зовнішньоекономічних зв'язків України: суверенітету народу, свободи зовнішньоекономічного підприємництва, юридичної рівності і недискримінації, верховенства закону, захисту інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, еквівалентності обміну.

Система регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Мета державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Органи регулювання зовнішньоекономічної діяльності: державними органами (Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Національний банк України, Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, Державна митна служба України, Антимонопольний комітет України, Міжвідомча комісія з міжнародної торгівлі); недержавними органами управління економікою, що діють на підставі їх статутних документів; самими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності на підставі відповідних координаційних угод, що укладаються між ними.

Тема 2. Соціально-економічні перетворення в Україні за роки незалежності

Історичний аспект зародження відносин переходу від соціально-економічних до ринкових взаємовідносин. Роздержавлення власності. Недержавні взаємовідносини на селі. Формування основного каркасу ринкової інфраструктури. Утвердження основ законодавчої бази. Перебудова державних функцій. Подолання економічної кризи економіки 1991-1996 рр. Зміцнення позицій української економіки на світовому ринку. Стабільність національної грошової одиниці.

Скорочення державного боргу. Модель однобічного економізму економіки України.

Нова модель ринкової економіки України. Відкрита економіка. Формування основного каркасу ринкової інфраструктури та ринкових інститутів. Докорінна перебудова економічних функцій держави. Зростання конкурентоспроможності виробництва. Випередження порівняно з ВВП темпів зростання грошових доходів населення. Розширення платоспроможності внутрішнього ринку. Відчутне зниження рівня його бартеризації. Стабільна макроекономічна ситуація.

Стратегічні пріоритети розвитку України. Заможне суспільство. Конкурентоспроможна економіка. Ефективна держава.

Сталий економічний розвиток. Стабілізація державного бюджету. Реформа податкової системи. Розвиток фінансового сектору. Реформа міжбюджетних відносин.

Підвищення стандартів життя. Реформа медичного обслуговування. Реформа системи пенсійного страхування. Реформа системи освіти. Реформа системи соціальної підтримки.

Підвищення бізнес-клімату й залучення інвестицій. Дeregуляція й розвиток підприємництва. Приватизація й управління державною власністю. Розвиток науково-технічної та інноваційної сфери. Міжнародна інтеграція та співпраця.

Модернізація інфраструктури та базових секторів. Реформа електроенергетики. Реформа вугільної галузі. Реформа нафтогазової промисловості. Реформа житлово-комунального господарства. Розвиток транспортної інфраструктури. Розвиток сільського господарства й земельна реформа.

Соціальна сфера України. Соціальний захист населення. Соціальна політика. Функції соціальної політики. Проблеми чинної системи соціальної підтримки. Причини проблем системи соціальної підтримки. Перспективи державної соціальної політики держави. Мета соціальної політики України. Завдання соціальної політики України. Етапи соціально-економічних перетворень в 2020 2014 рр. в Україні. Індикатори успіху реалізації реформ.

Змістовий модуль 2.

СИСТЕМА МІКРО- ТА МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ЗВ'ЯЗКІВ УКРАЇНИ

Тема 3. Торгово-економічні зв'язки України

Місце України на світовому ринку товарів та послуг. Обсяг світового експорту та імпорту товарів і послуг. Частка українського експорту та імпорту у світовій торгівлі.

Товарна структура зовнішньої торгівлі товарами України. Динаміка незмінності товарної структури українського експорту: аналіз причин та наслідків. Частка товарної структури експорту та імпорту товарів. Економічний аналіз стану експортної спеціалізації України.

Географічна структура зовнішньої торгівлі товарами України. Ефективність українського експорту. Повільна структурна перебудова виробництва. Собівартість експортної продукції. Забезпечення умовами поставок продукції на зовнішні ринки. Повернення податку на додану вартість. Спад ефективності виробництва.

Україна на світовому ринку послуг. Структура зовнішньої торгівлі послугами України. Географічна структура зовнішньої торгівлі послугами України.

Фактори впливу на розвиток зовнішньої торгівлі України. Низька конкурентоспроможність вітчизняних товарів та послуг. Нерозвиненість базових інститутів ринкової економіки. Недосконалість механізмів державного регулювання. Нерозвиненість ринкової інфраструктури підтримки експорту.

Шляхи оптимізації експортно-імпоротної діяльності України. Заходи підтримки українських експортерів. Проведення ревізії законодавства України, що регулює зовнішню економічну діяльність. Розробка і реалізація національної програми підвищення конкурентоспроможності виробників у стратегічно важливих для України секторах. Підвищення конкурентоспроможності підприємств-експортерів. Збільшення закупівель за кордоном ліцензій на новітні технології (ноу-хау), машини, устаткування і приладів. Активне впровадження в Україні міжнародних стандартів, вимог і процедур сертифікації, які забезпечать відповідність національної продукції та послуг міжнародним стандартам, розробка і реалізація відповідної національної програми. Вжиття заходів політичного, дипломатичного і законодавчого характеру. Прискорена інформатизація економіки та зовнішніх економічних зв'язків України.

Тема 4. Міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини України

Діяльність України на світовому валютному ринку. Етапи розвитку грошововалютної політики України. Необхідність введення купоно-карбованця. Грошова реформа 1996 р. Причини запізнілої грошової реформи в Україні. Забезпечення конвертування гривні. Підтримання стабільного курсу гривні. Реальний ефективний обмінний курс гривні. Зменшення дефіциту платіжного балансу. Формування офіційних золотовалютних резервів. Структура зовнішнього боргу України за кредиторами.

Місце України на світовому фондовому ринку. Загальний обсяг операцій з цінними паперами на фондовому ринку України. Обсяг операцій на організаторах

торгівлі в Україні. Частка операцій на організаторах торгівлі в загальному обсязі операцій на фондовому ринку України. Обсяг українських цінних паперів розміщених на іноземних фондових біржах. Види цінних паперів, які розміщують українські підприємства за кордоном. Проблеми та перспективи інтеграції України до світового фондового ринку.

Україна на світовому ринку капіталів. Динаміка валового зовнішнього боргу України. Приріст обсягів валового зовнішнього боргу України. Заборгованість сектору державного управління та органів грошово-кредитного регулювання України. Заборгованість банківського сектору економіки України. Зовнішній борг банків та підприємств із часткою державної власності понад 50%. Заборгованість інших секторів економіки України. Структура валового зовнішнього боргу України за секторами економіки. Структура валового зовнішнього боргу України за фінансовими інструментами. Валовий зовнішній борг України за початковими строками погашення. Валютна структура зовнішнього боргу.

Інтеграція України до світового фінансового ринку. Основні напрямки оптимізації доступу іноземного капіталу до національного фінансового ринку. Шляхи активізації доступу українських суб'єктів підприємницької діяльності до ресурсів світового фінансового ринку.

Тема 5. Участь України в міжнародних інвестиційних процесах

Інвестиційний процес. Інвестиційні інтереси. Інвестиційні ризики. Рейтинг інвестиційної привабливості регіонів. Фактори інвестиційної привабливості регіонів. Обсяг притоку інвестицій в географічні регіони світу.

Передумови залучення України до міжнародного інвестиційного ринку. Якісна характеристика інвестиційної діяльності України. Приватизація як інструмент залучення інвестицій до економіки України. Проблеми залучення іноземного капіталу в Україну. Кількісний аналіз інвестиційної діяльності. Проблеми вітчизняного інвестиційного процесу. Перспективи активізації інвестиційного процесу в Україні. Фактори зростання інвестиційної привабливості України: м'які та жорсткі.

Тема 6. Україна в процесах міжнародної міграції робочої сили

Особливості розвитку міжнародної трудової міграції на сучасному етапі. Кількість мігрантів у світі. Види міграції робочої сили. Основні тенденції розвитку сучасних міграційних процесів. Регулювання міжнародних міграційних процесів.

Місце України в світових міграційних процесах. Передумови міграції української робочої сили. Особливості сучасного етапу розвитку міжнародної

трудової міграції в Україні. Кількісні та якісні показники міграції. Проблеми міграції для України. Перспективи ефективного позиціонування України на ринку робочої сили. Проблема «відпливу умів» з України. Форми «відпливу умів» з України. Причини відтоку висококваліфікованих кадрів. Шляхи вирішення проблеми «відпливу умів». Регулювання міжнародної міграції робочої сили.

Тема 7. Зовнішньоекономічна політика України та проблеми її інтеграції в світове господарство

Особливості зовнішньоекономічної політики України. Цілі зовнішньоекономічної політики. Ознаки зовнішньоекономічної політики. Модель зовнішньоекономічної політики. Функції зовнішньоекономічної політики. Наступальне та захисне функціональне завдання зовнішньоекономічної політики. Економічні фактори зовнішньоекономічної політики. Політичні фактори зовнішньоекономічної політики. Національні фактори зовнішньоекономічної політики. Регіональні фактори зовнішньоекономічної політики. Інструменти зовнішньоекономічної політики.

Ознаки зовнішньоекономічної політики України. Національна макромодель зовнішньоекономічної політики. Торговельна політика. Кредитно-грошова політика. Валютно-кредитна політика. Інвестиційна політика. Політика платіжного балансу. Методологічний інструментарій зовнішньоекономічної політики України.

Тема 8. Співпраця України з регіональними інтеграційними угрупованнями

Напрямки співробітництва України з регіональними інтеграційними угрупованнями: західний, східний, південний та південно-східний.

Західний вектор співпраці. Інституційно-правові основи економічного співробітництва між Україною та європейськими країнами. Розвиток основних форм економічного співробітництва між Україною та Європою. Торговоекономічні зв'язки. Лібералізація цін та торгівлі. Перспективи створення зони вільної торгівлі між Україною та Європейським союзом (ЄС). Можливість укладання угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Співробітництво у валютнофінансовій сфері. Інвестиційна співпраця. Наукове та технологічне співробітництво України з країнами ЄС та Європейською асоціацією вільної торгівлі (ЄАВТ).

Історичний аспект зародження взаємовідносин з країнами східного вектора економічної співпраці. Економічні інтереси України на теренах пострадянського простору. Необхідність створення Співдружності незалежних держав (СНД) та Єдиного економічного простору (ЄЕП). Цілі та принципи діяльності. Міжнародні договори в рамках СНД та ЄЕП. Стратегічні інтереси України. Інтеграційний фактор. Дезінтеграційний фактор. Торгово-економічна співпраця України з країнами СНД та ЄЕП. Інвестиційна та науково-технічна діяльність. Валютнофінансова та кредитна співпраця між країнами.

Економічне співробітництво України з країнами південного та південносхідного вектора. Питома вага розвитку форм міжнародних економічних зв'язків України з ОЧЕС та ГУАМ. Напрямки подальшої співпраці. Лібералізація та гармонізація режимів зовнішньої торгівлі. Географічний розподіл товарних потоків. Аналіз експортного-імпортного стану торгівлі між країнами. Активізація співробітництва з діловими колами країн. Поглиблення співробітництва з ОЧЕС та ГУАМ. Поступове створення Євро-Чорноморського простору. Інвестиційні зв'язки. Науково-технічна взаємодія. Валютно-фінансова та кредитна співпраця.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	с/п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ЗВ'ЯЗКІВ						
Тема 1. Зовнішньоекономічні зв'язки України: сутність, особливості та суб'єкти	15	2	3	-	-	10
Тема 2. Соціально-економічні перетворення в Україні за роки незалежності	15	2	3	-	-	10
Разом за змістовим модулем 1	30	4	6	-	-	20
Змістовий модуль 2. СИСТЕМА МІКРО- ТА МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ЗВ'ЯЗКІВ УКРАЇНИ						
Тема 3. Торгово-економічні зв'язки України	15	2	3			10
Тема 4. Міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини України	15	2	3	-	-	10
Тема 5. Участь України в міжнародних інвестиційних процесах	15	2	3	-	-	10

Тема 6. Україна в процесах міжнародної міграції робочої сили	14	1	3			10
Тема 7. Зовнішньоекономічна політика України та проблеми її інтеграції в світове	15	1	4			10
Тема 8. Співпраця України з регіональними інтеграційними угрупованнями	16	1	4			11
Разом за змістовим модулем 2	90	9	20	-	-	61
Усього годин	120	13	26	-	-	81

4. Теми семінарських занять

Не передбачено навчальним планом.

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Зовнішньоекономічні зв'язки України: сутність, особливості та суб'єкти	3
2.	Соціально-економічні перетворення в Україні за роки незалежності	3
3.	Торгово-економічні зв'язки України	3
4.	Міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини України	3
5.	Участь України в міжнародних інвестиційних процесах	3
6.	Україна в процесах міжнародної міграції робочої сили	3
7.	Зовнішньоекономічна політика України та проблеми її інтеграції в світове господарство	4
8.	Співпраця України з регіональними інтеграційними угрупованнями	4
Разом		26

6. Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом.

7. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Зовнішньоекономічні зв'язки України: сутність, особливості та суб'єкти	10
2.	Соціально-економічні перетворення в Україні за роки незалежності	10
3.	Торгово-економічні зв'язки України	10
4.	Міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини України	10
5.	Участь України в міжнародних інвестиційних процесах	10
6.	Україна в процесах міжнародної міграції робочої сили	10
7.	Зовнішньоекономічна політика України та проблеми її інтеграції в світове господарство	10
8.	Співпраця України з регіональними інтеграційними угрупованнями	11
Разом		81

8. Зразки контрольних питань, тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

Контрольні питання для визначення рівня засвоєння знань студентами

1. Дайте визначення «національної економіки», опишіть особливості національних економік.
2. Що таке структура національної економіки? Які є види структури національної економіки?
3. В чому полягає державне регулювання економіки? Назвіть основні економічні функції держави в національній економіці.
4. Що таке зовнішньоекономічна діяльність держави? Назвіть основні форми зовнішньоекономічних зв'язків та коротко охарактеризуйте їх.
5. Наведіть класифікацію зовнішньоекономічних операцій. В чому полягає сутність прямих і непрямих зовнішньоторговельних операцій?

6. Наведіть класифікацію суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності і дайте їм визначення. Який основний документ регулює зовнішньоекономічну діяльність в Україні?
7. Відкрита економіка. Світове господарство.
8. Платіжний баланс: показник та фактор зовнішньоекономічної діяльності.
9. Діяльність міжнародних економічних організацій.
10. Міжнародне співробітництво у виробничих, науково-технічних сферах.
11. Теорії зовнішньої торгівлі.
12. Шляхи вдосконалення структури зовнішньої торгівлі.
13. Міжнародний ринок послуг.
14. Особливості становлення ринку послуг.
15. Поняття міжнародних технологічних послуг.
16. Класифікація суб'єктів міжнародного посередництва.
17. Зовнішньоекономічний контракт: особливості укладання і структура.
18. Порядок визначення цін у зовнішньоекономічних контрактах.
19. Напрями надходження прямих іноземних інвестицій, їх галузева і територіальна структура.
20. Мотивація створення СП.
21. Процес створення СП.
22. Специфіка розвитку спільних підприємств в Україні.
23. Приватизація як інструмент залучення інвестицій до трансформаційної економіки.
24. Специфічні форми підприємницької транс націоналізації за умов ринкових перетворень.
25. Напрями підвищення конкурентоспроможності української економіки.
26. Сучасні форми протекціонізму: поняття анти імпорتنих адміністративних процедур.
27. Антидемпінг як фактор у конкурентній боротьбі.
28. Регіоналізація геополітичного ландшафту Європи і світу.
29. Основні геополітичні стратегії і геополітичні доктрини XX століття, їх вплив на гео економічні пріоритети України.
30. Прикордонне співробітництво в Україні.
31. Україна в системі єврорегіонів.

32. Спільна стратегія Європейського Союзу щодо України.
33. Пріоритети програми TACIS.
34. Місце і роль країн Центральної та Східної Європи у зовнішньополітичній і зовнішньоекономічній стратегіях розвитку України.
35. Досвід переходу країн ЦСЄ до ринкової економіки, залучення іноземного капіталу та його використання в Україні.
36. Експортоспроможність української продукції на ринках країн-членів СНД.
37. Перспективи співробітництва України з країнами СНД.
38. Особливості інтеграційних процесів у Чорноморському регіоні.
39. Місце України в ЧЕС.
40. Перспективи розвитку зони Чорноморської економічної інтеграції.
41. Співробітництво країн ЧЕС в енергетичних проектах.
42. Економіка країн Південно-Східної та Південної Азії, особливості інтеграційних процесів у регіоні.
43. Особливості зовнішньоекономічних зв'язків України з Єгиптом і ПівденноАфриканською Республікою.

Тестові завдання тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Факультет аграрного менеджменту
Кафедра виробничого та інвестиційного менеджменту

ТЕСТОВЕ ЗАВДАННЯ

з дисципліни

П.І.Б. _____

кількість балів _____

національна шкала 14 _____

шкала ECTS _____

**Світова економіка і зовнішньоекономічні
зв'язки України**

Студент групи

дата

Київ 2023

Цілі виконання. Виконання тестових завдань здійснюється для перевірки засвоєння необхідного обсягу знань за темою **Навчально-методичні матеріали:**

[1]Offline матеріали до вивчення теми

[2]Рекомендована література до теми

[3]Матеріали аудиторних занять

Умови

виконання:

(a) Виконання тестових завдань проходить в аудиторії.

(b) Під час виконання тестових завдань слід уважно виконувати інструкцію з їх виконання. (c) Кожне тестове завдання має тільки одну правильну відповідь.

Оцінювання результатів

Оцінка визначається відповідно до кількості правильних відповідей .

Оцінка є позитивною , якщо частка правильних відповідей складає більше, ніж 60%.

1. Яка модель ринкової економіки характеризується незначним втручанням держави і всебічною підтримкою підприємництва?

- a) вільний ринок;
 - b) соціально орієнтований ринок;
 - c) державно керований ринок;
 - d) адміністративний ринок.
2. Скільки термінів містить діюча редакція Інкотермс?
- a) 11
 - b) 13
 - c) 10
 - d) 12

3. Який принцип покладено в основу формування термінів «Інкотермс - 2020»?

- a) принцип зростання зобов'язань продавця;
- b) принцип зростання зобов'язань покупця;
- c) принцип зростання витрат;
- d) принцип зростання зобов'язань продавця щодо страхування контракту.

4. Що означають обов'язки покупця щодо поставки товару згідно з умовою СРТ?

- a) прийняття товару від продавця згідно з контрактом;
- b) прийняття товару згідно з пунктом «Поставка товару» від перевізника в обумовленому місці призначення;
- c) прийняття товару від перевізника;
- d) прийняття товару від продавця в обумовленому місці.

5. Які обов'язкові умови має містити міжнародний контракт купівлі-продажу?

- a) гарантії;
- b) пакування та маркування;
- c) страхування;
- d) захисні застереження;
- e) форс-мажорні обставини;
- f) умови платежу.

6. Які з перерахованих факторів впливу на контрактну ціну є кон'юнктурними

- a) стабільність вартісно-економічних відносин;
- b) поточні зміни обсягів виробництва та споживання;
- c) валютні коливання;
- d) фактори, пов'язані із суто ринковими закономірностями;
- e) стихійні лиха;
- f) збройні конфлікти.

7. Яка політика державного регулювання передбачає контроль за грошовою пропозицією через ставку процента, резервну норму та інші інструменти?

- a) грошово-кредитна політика;
- b) фінансова політика;
- c) зовнішньоекономічна політика;
- d) політика регулювання доходів.

8. Який принцип передбачає недопущення ввезення на митну територію України імпорту товару за ціною, нижчою від порівнянної на подібний товар у країні експорту?

- a) принцип юридичної рівності і недискримінації;
- b) принцип недискримінації;
- c) принцип свободи зовнішньоекономічного підприємництва;
- d) принцип захисту інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності;
- e) принцип еквівалентності обміну;
- f) принцип неприпустимості демпінгу при ввезення та вивезенні товарів.

9. Якими є інструменти держави щодо впровадження експортної політики?

- a) застосування процедур держзамовлення і держконтракту;
- b) регулювання експорту за рахунок встановлення мінімальних цін;
- c) розробка основ селективного розвитку виробничо-експортного потенціалу;
- d) регулювання експортних операцій;
- e) макроекономічний перерозподіл інвестицій за пріоритетними напрямками державного фінансування;
- f) регулювання імпорту за рахунок встановлення мінімальних цін.

10. Визначте пріоритетні інструменти державної політики України стосовно імпорту:

- a) структурна перебудова імпорту;
- b) поступове розширення селективного імпорту дефіцитної сировини з країн, що розвиваються;
- c) стимулювання конкурентного середовища на внутрішньому ринку;
- d) застосування адміністративних формальностей, мита і прямого обмеження імпорту;
- e) структурна перебудова експорту, застосування адміністративних

процедур, мита;

- f) поступове розширення селективного імпорту дефіцитної сировини з розвинених країн.

11. Митна вартість товару:

- a) це вартість товару за контрактом, у відповідності до якого здійснюється оформлення товару на митниці;

b) визначається згідно порядку встановленого керівником митниці, в зоні діяльності якої здійснюється митне оформлення; c) є базою для нарахування обов'язкових митних платежів;
d) використовується як база для розрахунків між контрагентами угоди купівлі-продажу.

12. Країною походження товару є країна:

- a) з якої експортується товар;
- b) де товар перебував більше одного року;
- c) де товар був підданий переробці, в результаті якої створено 50% і більше доданої вартості;
- d) всі відповіді правильні.

13. «Валютний ринок» - це:

- a) національні і міжнародні банки, а також біржі, через які здійснюється купівля, продаж і обмін іноземної валюти;
- b) узгоджена, координована валютна політика і система зовнішніх розрахунків;
- c) сукупність держав на базі валютних блоків;
- d) міжбанківський ринок з купівлі-продажу валюти.

14. Хто отримує найбільший вигаш від вільної торгівлі?

- a) споживачі; галузі, що конкурують з імпортом;
- b) країни, що розвиваються;
- c) молоді галузі виробництва.

15. Чому галузі, що конкурують з імпортом виступають проти вільної торгівлі?

- a) їм доведеться підвищити ефективність виробництва щоб залишитись конкурентоспроможними;
- b) вони втрачають обсяг продаж тим споживачам, що надають перевагу імпортній продукції;
- c) їм доведеться продавати свою продукцію по більш низьким цінам, оскільки конкуренція зростає; d) всі відповіді правильні.

16. Які інструменти торговельної політики стимулюють зовнішню торгівлю України?

- a) запровадження експортних субсидій;
- b) зниження ставок ввізного мита;
- c) правильні відповіді a) та b);
- d) немає правильної відповіді.

17. Хто безпосередньо є найвищим органом регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємств України?

- a) Адміністрація президента України;
- b) Кабінет Міністрів України;
- c) Верховна Рада України.

18. Хто є найвищим органом державного зовнішньоекономічної діяльності в Україні?

- a) Верховна Рада України;
- b) Кабінет Міністрів України;
- c) Міністерство зовнішньоекономічних зв'язків та торгівлі України.

19. Які функції виконує Міністерство зовнішньоекономічних зв'язків та торгівлі України?

- a) приймає нормативні акти з питань зовнішньоекономічної діяльності;
- b) забезпечує складання платіжного балансу країни;
- c) забезпечує проведення єдиної зовнішньоторговельної політики підприємств.

20. Які функції виконує Кабінет Міністрів України при регулюванні зовнішньоекономічної діяльності?

- a) розглядає, затверджує та змінює структуру органів державного регулювання зовнішньоекономічною діяльністю;
- b) регулює курси національної валюти України;
- c) забезпечує вкладання валютного балансу;
- d) здійснює контроль за дотриманням суб'єктами ЗЕД законів України.

21. Які функції виконує Національний банк України при регулюванні ЗЕД?

- a) затверджує нормативи розподілу валютної виручки підприємств;
- b) укладає угоди з міжнародними валютно-фінансовими інститутами;
- c) здійснює збереження та використання золотовалютного резерву України;
- d) здійснює заходи щодо забезпечення раціонального використання коштів державного валютного фонду

22. Визначте суттєві недоліки використання торговельних посередників у зовнішній торгівлі:

- a) зростають витрати, що пов'язані з організацією та контролем за діяльністю торговельно-посередницької ланки; b) зменшується прибуток експортера;
- c) експортер не має безпосереднього контракту із ринком збуту.

23. Підприємство виготовляє товари народного споживання з імпортою сировини. Яка форма виходу на зовнішній ринок при цих умовах найефективніша?

- a) укладання угоди з посередником для закупки сировини;
- b) створення спільного підприємства;
- c) безпосередній вихід на зовнішній ринок для продажу власної продукції і закупки сировини.

24. Які з наведених характеристик товару насамперед враховуються при аналізі експортних можливостей?

- a) ціна, собівартість, дизайн, гарантійне обслуговування;
- b) новизна, патентна чистота, відповідність стандартам якості країни-імпортера, надійність, безпечність, екологічність; c) етап життєвого циклу товарів, обсяг виробництва;
- d) ціна, якість товару, можливості виробництва, простота використання.

25. Термін «негайна поставка» після укладення угоди означає поставку товару впродовж:

- a) 7 днів;
- b) 14 днів;
- c) 21 дня;
- d) 30 днів.

26. Для перевезення більшості видів товарів у міжнародній торгівлі найчастіше використовуються:

- a) картонні коробки;
- b) контейнери;
- c) ящики;
- d) мішки.

27. Якщо арбітражною умовою передбачено розглядання суперечок трьома арбітрами, то хто вибирає третього?

- a) позивач;
- b) арбітри, вибрані сторонами;

- c) відповідач;
- d) держава, на території якої функціонує суд.

ПРИКЛАДИ ТИПОВИХ ЗАДАЧ З ДИСЦИПЛІНИ

Завдання 1. Знайти відповідне визначення для кожного наведеного терміну

Термін:

- 1. Представництво іноземного суб'єкта господарської діяльності
- 2. Іноземні суб'єкти господарської діяльності
- 3. Резидент 4. Нерезидент

Визначення:

А. Фізичні особи(громадяни України, іноземні (громадяни, особи без громадянства), що постійно проживають на території України, в тому числі й ті, що тимчасово перебувають за кордоном

В. Юридичні особи, суб'єкти підприємницької діяльності, що не мають статусу юридичної особи з місцем розташування за межами України, що створені і діють відповідно до законодавства іноземної держави

С. Суб'єкти господарської діяльності, що мають постійне місце розташування або постійне місце проживання за межами України

Д. Установа або особа, яка представляє інтереси іноземного суб'єкта господарської діяльності в Україні і має на це належним чином оформлені відповідні повноваження

Завдання 2. Знайти відповідне визначення для кожного наведеного терміну

Термін:

- 1. Торгівля
- 2. Спільне підприємництво
- 3. Надання послуг
- 4. Співробітництво

Визначення:

А. Велике поширення в міжнародному бізнесі належить посередницьким, банківським, біржовим, страхуванню, туризму, міжнародним перевезенням вантажів

В. Наукове, технічне й економічне

С. За допомогою цієї форми здійснюється купівля-продаж товарів широкого споживання, устаткування, відбувається товарний обмін продукцією

Д. Дана форма зовнішньоекономічних зв'язків реалізується у вигляді інвестиційних проектів у всіх сферах промисловості, науки, освіти, медицини

Завдання 3. Знайти відповідне визначення для кожного наведеного терміну

Термін:

1. Експорт
2. Реімпорт
3. Непрямий експорт або імпорт
4. Прямий експорт та імпорт
5. Реекспорт

6. Імпорт Визначення:

- A. Продаж раніше імпортованого без доробки товару за кордон
- B. Придбання в іноземного контрагента товару із ввезенням його з-за кордону
- C. Придбання раніше експортованого без доробки товару із ввезенням з-за кордону
- D. Постачання товарів чи послуг самими виробниками безпосередньо іноземним споживачам, або придбання в них відповідних товарів чи послуг
- E. Продаж іноземному контрагенту товару із вивезенням його за кордон
- F. Купівля чи продаж товарів через торгових посередників

Завдання 4. Створити письмово і в електронному вигляді глосарій таких термінів:

агент; агентська угода; агентські операції; агентські фірми; анти демпінг; антидемпінгове законодавство; асоціації країн експортерів; аукціон; брокер; брокерська фірма; валютний демпінг; венчурний капітал; вільна оферта; демпінг; дилер; дистрибутор.

Терміни наводити із посиланням на першоджерела, при цьому джерел має бути 2 і більше.

Завдання 5. Вирахуйте темпи зростання експорту й імпорту, якщо відомо:

- Експорт товарів із України до країн ЄС у 2020 році склав 13 051,9 млн. дол. США, у 2019 р. - 9 499,3 млн. дол. США - Імпорт товарів із країн ЄС до України у 2020 році склав 19 101,2 млн.

дол. США, у 2019 р. - 15 392,7 млн. дол. США

Завдання 6. Вирахуйте темпи приросту експорту й імпорту, якщо відомо:

- Експорт товарів із України до країн СНД у 2020 році склав 18 744,5 млн. дол.. США, у 2019 р. -13 473,9 млн. дол.. США

- Імпорт товарів із країн СНД до України у 2020 році склав 26 697,4 млн. дол. США, у 2019 р. - 19 692,7 млн. дол. США

Завдання 7. Вирахуйте сальдо торгового балансу у 2019 і 2020 роках, якщо відомо:

- Експорт товарів із України до країн ЄС у 2020 році склав 13 051,9 млн. дол. США, у 2019 р. - 9 499,3 млн. дол. США - Імпорт товарів із країн ЄС до України у 2020 році склав 19 101,2 млн. дол. США, у 2019 р. - 15 392,7 млн. дол. США

Завдання 8. Вирахуйте сальдо балансу послуг у 2019 і 2020 роках, якщо відомо:

- Експорт послуг із України до ЄС у 2020 році склав 3 188,7 млн. дол. США, у 2019 р. - 3 020,5 млн. дол. США - Імпорт послуг із країн ЄС до України у 2020 році склав 3 023,5 млн. дол. США, у 2019 р. - 3 042,0 млн. дол. США

Завдання 9. Вирахуйте сальдо балансу поточних операцій у 2019 і 2020 роках, якщо відомо:

- Експорт товарів із України до ЄС у 2020 році склав 13 051,9 млн. дол. США, у 2019 р. - 9 499,3 млн. дол. США - Імпорт товарів із країн ЄС до України у 2020 році склав 19 101,2 млн. дол. США, у 2019 р. - 15 392,7 млн. дол. США - Експорт послуг із України до країн ЄС у 2020 році склав 3 188,7 млн. дол. США, у 2019 р. - 3 020,5 млн. дол. США - Імпорт послуг із країн ЄС до України у 2020 році склав 3 023,5 млн. дол. США, у 2019 р. - 3 042,0 млн. дол. США

Завдання 10. Мито на ввезення автомобілів у Польщу дорівнює більшому зі значень: 1900 дол. США або 33% вартості автомобіля. Яку суму мита потрібно сплатити польському імпортеру Volvo, якщо він ввозить на територію Польщі 10 автомобілів, контрактна вартість яких 20 тис. дол. США за автомобіль?

Завдання 11. У Канаді тарифна квота на ввезення яєць становить 350 % від вартості товарі, які ввозять понад кількість, яка рівняється 100 тис. виробам. Звичайна тарифна ставка складає 10 % вартості. Яке мито потрібно сплатити канадській фірмі-імпортеру яєць при ввезення в державу 145 тис. яєць вартістю 0,1 дол. США за шт.?

Завдання 12. Визначте митну вартість товару, якщо відомо:

- сума контракту = 300 тис. євро
- транспортування до кордону України = 1 тис. євро
- курс НБУ на дату оформлення вантажно-митної декларації - 10 грн/євро
- ввізне мито = 10 %
- ПДВ = 20%

Завдання 13. ТОВ «XXX» уклало угоду з російським підприємством на постачання обладнання вартістю 400 000 російських рублів. Визначити митну вартість обладнання, якщо відомо, що ставка мита - 10 % вартості товару, митний збір - 0,5 % ПДВ - 20%, курс - 0,25 грн/руб.

Завдання 14. Визначте митну вартість товару, якщо відомо: - сума контракту = 200 тис. євро

- транспортування до кордону України = 10 тис. євро
- страхування вантажу = 5 тис. євро
- курс НБУ на дату оформлення вантажно-митної декларації - 9,90 грн/євро
- ввізне мито = 15 % - ПДВ = 20%

9. Методи навчання

Під час вивчення курсу для активізації навчального процесу застосовуються ділові ігри, проблемні завдання, підготовка реферативних доповідей та інші методи та засоби активізації пізнавальної діяльності студентів.

На лекціях увага студентів зосереджується увага на проблемних питаннях за структурованим матеріалом з наведенням конкретних прикладів практичного застосування отриманих знань та зарубіжного досвіду вирішення окремих проблем та заохоченням студентів до критичного сприймання нового матеріалу.

На практичних заняттях запроваджуються різні навчальні технології: обговорення проблем, дискусії; вирішення ситуаційних вправ; розв'язання проблемних питань; мозковий штурм; кейс-методи; аналіз конкретної ситуації; робота в малих групах; рольові та ділові ігри; письмовий контроль знань; індивідуальне та групове опитування; перехресна перевірка завдань з наступною аргументацією виставленої оцінки тощо.

Обов'язковими елементами активізації навчальної роботи студентів є чіткий контроль відвідування студентами занять, заохочення навчальної активності, справедлива диференціація оцінок.

10. Форми контролю. Форма контролю знань студентів з дисципліни «Світова економіка та зовнішньоекономічні зв'язки України» – іспит.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 03.03.2021 р. протокол № 7)

Рейтинг студента, бали	цінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни РДИС (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи RHP (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{HP}} + R_{\text{AT}}$.

12. Навчально-методичне забезпечення

1. Навчально-методичний комплекс вивчення дисципліни «Світова економіка і зовнішньоекономічні зв'язки України» (робоча програма навчальної дисципліни, курс лекцій, ілюстративні матеріали, презентації, відео-лекції до курсу).

13. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Світова економіка. Навч. посіб. За ред. Ю.Г. Козака, В.В. Ковалевського, Н.С. Логвінової. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 328 с.
2. Аджемоглу Д., Робінсон Дж. Чому нації занепадають. Київ: Наш формат, 2017, 440 с.
3. Артьомова Т. Європейські цінності: інституційний простір цивілізаційного діалогу. *Економічна теорія*. 2018. № 3. С. 5-28.
4. Онищенко В. Методологічний дискурс міжнародного економічного партнерства. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2018. № 5. С. 19-31.
5. Артьомова Т.І. Зміни економічних відносин внаслідок військового стану в Україні та перспективи повоєнного відновлення. Scientific progress: innovations, achievements and prospects : proceedings of II International Scientific and Practical Conference Munich, Germany 6-8 November 2022 / ed. Komarytsky M. L.. Munich : MDPC Publishing, 2022. P. 483-488.
6. Тищенко В.Ф., Остапенко В.М. Основи зовнішньоекономічної діяльності та митної справи [Електронний ресурс] : навчальний посібник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2022. 193 с.
7. Бублик Є.О. Фінансова відкритість транзитивних економік : монографія. Київ: НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогноз. НАН України». 2020. 324 с

Допоміжні:

8. Лагутін В. Цивілізаційні та інституційні фактори глобальних економічних трансформацій ХХІ ст. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2019. №2. С. 5-17. DOI: [https://doi.org/10.31617/zt.knute.2019\(103\)01](https://doi.org/10.31617/zt.knute.2019(103)01)
9. The impact of the war in Ukraine on the European Union's economy. URL: <https://www.santander.com/en/press-room/insights/the-impact-of-the-war-in-ukraine-on-the-european-unions-economy>
10. Pisani-Ferry J. The economic policy consequences of the war / Bruegel Blog. March 8, 2022. URL: <https://www.bruegel.org/2022/03/the-economic-policy-consequences-of-the-war/>.
11. Новини ЗЕД для підприємців від 9.12.2022. URL : https://export.gov.ua/news/4327-novini_zed_dlia_pidpriiemtsiv_vid_9122022
12. Гусєва Н.В., Кулєшова Г.О., Ключко Л.В. Зовнішньоекономічні зв'язки України: навчально-методичний посібник. Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. 188 с.
13. Небрат В.В. Еволюція зовнішньоекономічних зв'язків України (друга половина ХVІІ – початок ХХІ ст.). URL : <http://ief.org.ua/wp->

14. Prodius O., Nechyporuk L, Stoliar O., Ilyina A., Stoyanov P. International corporate strategies and entrepreneurial paradigms within the framework of global business integration. Academy of Entrepreneurship Journal. Volume 26, Issue 4, 2020.

15. Показники торговельно-економічного співробітництва Україна-ЄС. URL : <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/posolstvo/torgovelfno-ekonomichne-spivrobitnictvo-ukrayina-yes/pokazniki-torgovelfno-ekonomichnogo-spivrobitnictva-ukrayina-yes>

Інформаційні ресурси:

16. Державна служба статистики України. URL : <https://ukrstat.gov.ua>

17. Дія. Бізнес. Експортний напрям. URL : <https://export.gov.ua>

18. Офіційний сайт наукового журналу «Економіка України». URL: <http://www.economukraine.com.ua/index.php>

19. Офіційний сайт Інституту економіки та прогнозування Національної академії наук України. URL: <http://ief.org.ua>

20. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України.

21. Офіційний сайт Світової організації торгівлі. URL: <https://www.wto.org>

22. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua>

23. Сайт Міжнародного валютного фонду. URL: <http://www.imf.org/external/>